

Πρόσωπα και προσωπεία σε φθινοπωρινές στιγμές

Από τον Γιώργο Χαντζή

Χάρης Βλαβιανός
Διακοπές στην πραγματικότητα
 εκδόσεις Πατάκη, σ. 126, 11,50 €

ΕΚΤΟΣ. Οι *Διακοπές στην πραγματικότητα* αποτελούν την ένατη συλλογή ποιημάτων του Χάρη Βλαβιανού. Καταχωρισμένος στη γενιά του '80, με τον πολυσυζητημένο χαρακτηρισμό «γενιά του ιδιωτικού οράματος», ο Βλαβιανός εισήλθε στην ποίηση με ισχυρή λογοτεχνική και θεωρητική κατάρτιση (Φιλοσοφία, Πολιτικές Επιστήμες και Ιστορία). Σήμερα, τις δράσεις του συμπληρώνει η διεύθυνση του περιοδικού *Ποιητική* (που διαδέχτηκε το μακρόβιο περιοδικό *Πόηση*), η διδασκαλία μετάφρασης της ποίησης (ΕΚΕΜΕΛ) και Ιστορίας των ιδεών (Αμερικανικό Κολέγιο). Ξεχωριστή θέση έχει καταλάβει το δοκιμακό και μεταφραστικό του έργο.

Το έργο του Βλαβιανού αρδεύεται από διαφορετικές πηγές. Η προσωπική διαδρομή του ποιητή (Ρώμη, Ρίο ντε Ζανέιρο, Αθήνα), οι σπουδές του (Μπρίστολ, Οξφόρδη), η συνομιλία του με σημαντικούς εν ζωή ποιητές (Ashbery, Longley, Heaney), η μετάφραση έργων τους καθώς και παλαιότερων κλασικών (Whitman, Pound, Blake, Herbert, Pessoa, e. e. Cummings, Stevens) συντείνουν στην οικουμενική διάσταση της ποίησής του, στοιχείο που κριτικό και ομόθετο έχουν ήδη επισημάνει.

ΕΝΤΟΣ. Οι *Διακοπές στην πραγματικότητα* συγκροτούνται σε δύο κύριες ενότη-

τες: *Lacrimae Amandis* και *Πρόσωπα / Προσωπεία*. Η πρώτη μετέρχεται ποιήματα που εγκολπώνουν, εκτρέπουν ή αντηχούν αγαπημένες σελίδες της ευρωπαϊκής και αμερικανικής ποίησης. Η δεύτερη εστιάζει σε πρόσωπα, (Κάφκα, Γέιτς, Τολστόι), που παίζουν τον ρόλο των προσωπειών του ποιητή ή των προσωποποιημένων εμμονών του. Επιλέγοντας ως εισαγωγικό σόφισμα το «Φθινοπωρινό Ρεφραίν» από τον Άγγελο της Ιστορίας (1999), ο Βλαβιανός υπογραμμίζει την αφοσίωσή του στη διαρκή επεξεργασία τρόπων και ιδεών, ενώ με το καταληκτικό, πρωτοπρόσωπο ομότιτλο της συλλογής σηματοδοτεί τον ποιητικό του σταθμό. Το εξώφυλλο προδίδει *Ποιήματα-Σχεδιάσματα-Μεταγραφές*.

Οι *Διακοπές στην πραγματικότητα* διερευνούν τις συνήθειες θεματικές στην ποίηση του Βλαβιανού (έρωτας στη σύγχρονη εποχή, απώλεια αγαπημένων προσώπων ή φορτισμένων συγκινησιακά συναντήσεων, πορεία του διανοούμενου, σχέση πραγματικότητας-γλώσσας-αλήθειας). Τα πεδία, στα οποία θα τις ενθέσει και από τα οποία θα αντλήσει υλικό, είναι η Φιλοσοφία (κυρίως αισθητική), η Τέχνη (κυρίως ζωγραφική) και η Λογοτεχνία (κυρίως ποίηση). Οριακή διακινδύνευση της συνηθιστά η ενδογλωσσική πάλη του υποκειμένου, προκειμένου να προ-

σλάβει τον κόσμο ως εννοηματώδες σύνολο, ενόσω επικρέμαται ο κίνδυνος (ή λύτρωση;) ανά πάσα στιγμή να διαχυθεί σε λεπτεπίλεπτες, αισθητικές τέρψεις ή/και σε αδρότερες, αισθησιακότερες ηδονές.

Μία από τις κατακτήσεις της ποιητικής του Βλαβιανού έγκειται στην πρωτότυπη σύλληψη και αφοριστική εκτέ-

λεως οώνιμιοιου βίου σημαντικών

συγγραφέων και ανθρώπων της τέχνης, των οποίων οι παρεκκλίσεις, οι αδυναμίες ή οι κρυφές εξωκειμενικές αρετές συνήθως παρασιωπούνται. Αυτή η τάση ριζώνει στο ποίημα «Αχμάτοβα» (Μετά το τέλος της Ομορφιάς, 2003) και εκρέει καρποφόρα στις *Διακοπές στην πραγματικότητα* - λ.χ. στο ποίημα «Οι νεράιδες του Γέιτς» φωτίζεται η αρωγή

της ιδεοληψίας (ρομαντικής καταγωγής ίσως, να) στον ολοκληρωτισμό. Το στοχαστικό υπόστρωμα στον καμβά είναι πάντα ναυπό. Υπό το βάρος των ιδεών και των λέξεων, δεξιώνεται την πραγμάτωση του ερωτικού ποιήματος: «Έχεις δίκιο: είμαι ένας ακρωτηριασμένος / που εξακολουθεί να τον πονάει το κομμένο του χέρι // Γράφω τη γλώσσα του έρωτα σημαίνει λοιπόν / μαθαίνω όχι την ιστορία αυτής της γλώσσας / αλλά την αρχαιολογία της σιωπής της».

ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ο Βλαβιανός συγκαταλέγεται στους συγγραφείς που επωμίζονται την ιστορικοποιητική ευθύνη να γράφουν, να εγγράφονται, να εμμένουν και να αγωνιούν στην κλίμακα του ατόμου, όχι της κοινότητας - σύμφωνα με την τακτοποίηση που άφησε ο Richard Rorty. Εκκινώντας από τις ποιότητες και τα κεκτημένα των κλασικών και μοντέρνων ποιητών, σκιαγραφεί έναν νέο κοσμοπολίτη. Ο άγγλος κριτικός και ποιητής Evan Jones, χαίρετιζοντας την έκδοση επιλεγμένων ποιημάτων του στη Μεγάλη Βρετανία (*Affirmation, Selected Poems 1980-2004*) σημειώνει στο TLS: «Η ποιητική χειρονομία του Βλαβιανού αποβλέπει σε μία πιο προσωπική σχέση ποιητή-αναγνώστη».

Οι *Διακοπές στην πραγματικότητα* είναι ένα καιρίο έργο, το οποίο διαθλά μία πολυσχιδή, κατακερματισμένη, ευθραστή, καθημερινή και πνευματική ζωή. Εκεί, διακρίνεται ένας ζωντανός άνθρωπος, που μετεωρίζεται ανάμεσα στην ιδέα της απώλειας, που διασώζεται ως τέτοια, και στην «πραγματικότερη» πραγματικότητα της στιγμής, όπου ευτυχούν οι αισθήσεις, προσεγγίζοντας έναν νέο ρεαλισμό.

Έργο του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΛΙΑΝΝ